

Høgskulen
på Vestlandet

UTVIDA PROSJEKTRAPPORT

Fritidskortet og tilrettelegging for barn og unge i Bømlo kommune

Utarbeida av

Odd Reistad Langhelle

Cathrine Vassnes Torget

Helle Sørli Døsvik

Ida Gjerseth

Einar Kristoffer Sandtorv Kipperberg

Innhold

1.0 Innledningen	2
1.1 Bakgrunn for prosjektet	2
1.2 Problemstilling	3
2.0 Framgangsmåte	3
3.0 Deskriptiv analyse av funn fra intervjuene	6
3.1 Erfaringer i innføringsfasen av fritidskort	6
3.2 Tilrettelegging	7
3.3 Psykososiale faktorer	8
3.4 Andre barrierer	9
3.4.1 Språk og kulturforskjeller	9
3.4.2 Støttekontakter	10
3.4.3 Fagkompetanse	10
3.4.4 Resultatorientert	11
3.4.6 Transport	11
3.4.7 Samarbeid med foreldre	11
3.4.8 Fremtiden	12
4.0 Vurdering fra studentene	12
5.0 Tanker om videre arbeid	13
5.1 Fritidskortet	14
5.2 Informasjon	14
5.3 Kompetanseheving	15
5.4 Støttekontakt	15
5.5 Ressursbank	16
6.0 Avslutning	16
Litteraturliste	17

1.0 Innledningen

I denne rapporten skal vi som 5 studenter fra Høgskulen på Vestlandet vise til prosjektgruppa for fritidskortet i Bømlo, Stord og Fitjar kommune, hva vi har jobbet med i perioden vi har hatt prosjektpraksis i Bømlo kommune. Vi har hatt Lene Borgen Waage som kontaktperson. Studentgruppen ble rådet til å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse av opplevelsen til de ulike frivillige organisasjonene som er en del av prosjektet. På grunn av at underveis i praksisperioden ble vedtatt at fritidskort prosjektet ikke skulle videreføres av ny regjering så valgte studentgruppa å utvide våre undersøkinger til å se på tilretteleggingen og andre barrierer i de ulike fritidsaktivitetene.

Bømlo, Stord og Fitjar har valgt Smart Cogntion som sin tekniske leverandør for fritidskortet. Denne løsningen gjør at vi som prosjektgruppe har mulighet til å se på organisasjonene sitt syn på tilrettelegging. Dette fordi i modulen til Smart Cogntion sin nettside aktivfritid.no er mulig å merke aktivitetene med form for tilrettelegging.

Vi har utformet en intervjuguide som er vedlagt. Der vi har spurt om tema innen innføringen av fritidskortet, tilrettelegging, psykososiale faktorer, andre barriere og fremtiden. Disse svarene vil komme fram i denne rapporten. Der svarene vil være anonymisert og bearbeidet av prosjektgruppa.

Vi har gjennomført 9 intervju der vi har snakket med ledere, trenere og noen deltakere. Vi har tatt del i forskjellige råd og aktiviteter som har vert rettet mot frivillige organisasjoner i kommunene. Vi har gjennomført det meste av arbeidet i Bømlo, siden det er Bømlo kommune som er oppdragsgiver. Men vi har spurt noen aktører i de andre kommunene og. Det kan antas at noen av funnene fra Bømlo har overføringsverdi for Stord og Fitjar.

1.1 Bakgrunn for prosjektet

FNs konvensjon om barnets rettigheter artikkel 31 sier blant annet at «Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet» (Fritidserklæringen, Oslo 7 juni 2016). Fritidserklæringen har som mål at alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert

fritidsaktivitet sammen med andre barn. Ofte har aktivitetene en inngangsbillett i form av en kontingent, og i mange tilfeller innebærer deltakelse en betydelig frivillig innsats fra foreldrene. Det er her fritidskortet kommer inn (Regjeringen, 2016).

Fritidskortet er definert som en universell ordning for alle barn og unge mellom 6 og 18 år, som skal brukes til å dekke utgifter i forbindelse med kontingent til organiserte fritidsaktiviteter. I 2019 ble det satt i gang et prøveprosjekt i to kommuner, som i 2020 ble utvidet til ytterligere ti kommuner. I 2021 ble Bømlo i samarbeid med Stord og Fitjar med på prøveprosjektet, og 1. august 2021 ble fritidskortordningen, med felles digitale løsninger, lansert i kommunene. Frem til nå har flere hundre barn og unge i kommunene allerede fått dekket opp til tusen kroner av kontingentene sine, og stadig flere blir med på ordningen (Bufdir, 2021).

1.2 Problemstilling

Studentgruppen fikk i oppdrag av rådgiver for folkehelse og frivillighet i Bømlo kommune å se på deres nylige oppstartede pilotprosjekt fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (heretter kalt BUFDIR). Tanken bak fritidskortet er å fjerne de økonomiske barrierene som kan være til stede for noen barn og unge i deltakelse av fritidsaktiviteter. Derfor har vi valgt problemstillingen: Hvordan har Fritidskortpiloten i Stord, Fitjar og Bømlo kommune påvirket organisasjonene, og hva gjør de særskilte for å tilrettelegge i den ordinære aktiviteten?

Deltakelse i fritidsaktiviteter har en forbyggende effekt på mobbing, psykiske lidelser, og somatisk helse (Fedewa & Ahn, 2013). Ifølge Eriksen (2014, s.23) er det viktig for alle oppvekstmiljøer å få styrket den enkeltes totale funksjonsevne fra tidlig alder. Verdens helseorganisasjon har som mål at selvrealisering og deltaking i samfunnet skal fremmes gjennom aktiv deltagelse i fysisk aktivitet i og etter skoletid. Det kan også være vanskelig for den enkelte organisasjonen å få øye på sine barrierer, og finne gunstige løsninger for disse. Derfor kan innføringen av fritidskortet, samt vurdering av tilrettelegging for barn og unge i den ordinære aktiviteten hjelpe de ulike organisasjonene til å håndtere de ulike barrierene.

2.0 Framgangsmåte

I dette kapitlet vil det bli redegjort for hvilken metode som ble brukt for å forsøke å finne svar på problemstillingen. Vi har valgt en kvalitativ tilnærming som metode, i form av

intervjuer. Kvalitativ metode brukes for å fange opp data som beskriver følelser og meninger mer i dybden (Helsebiblioteket, 2016). Grunnen til at vi valgte kvalitativ metode er at den passer bedre til problemstillingen enn for eksempel kvantitativ metode, som ofte samler inn data i form av tall som egner seg bedre til måling av mengde eller virkning (Nordlund, Throssen, & Linde, 2015, s. 69). I dette prosjektet er vi ute etter å finne ut hva intervjuobjektene mener og føler, og det ble derfor naturlig med en kvalitativ tilnærming.

Denne tilnærmingen stiller derimot større krav til innpass fra de som det samles data i fra, og forarbeidet er viktig for å skape tillit mellom oss som intervjuere og intervjuobjekt (Nordlund et al, 2019, s. 69). Noen av tiltakene vi gjorde for å få til dette, var å utforme en presentasjon av oss selv, prosjektet og generell informasjon som forklarer hva vi ønsker å oppnå med prosjektet. Vi presiserte at deltakere ble anonymisert.

Som tidligere nevnt er den valgte metoden bruk av intervjuer for å samle inn data. For å få svar på problemstillingen sendte vi ut forespørsel til 10 ulike lag og organisasjoner i de tre kommunene om ønske om intervju. Ni av intervjuobjektene svarte positivt på dette. Den tiende fikk vi ikke noe svar fra. Objektene var en blanding av ledere fra organisasjonene og brukere av fritidskortet. Intervjuobjektene ble valgt i samarbeid med vår kontakt i prosjektgruppen fritidskortet, og var fordelt mellom alle tre kommunene. Kommunene selv har større kjennskap om hvilke organisasjoner som er spesielt relevante å intervjuer, men det skal nevnes at kommunen ikke bestemte hvem som skulle intervjues. Den avgjørelsen ble gjort av studentgruppen. Vi ønsket et så bredt grunnlag som mulig, derfor ble organisasjoner med svært ulike aktiviteter valgt. Målet med intervjuet var å lage en deskriptiv analyse, noe som er svært nyttig i data som handler om følelser og meninger Grunnen til dette er at hvis man fortolker resultatene, kan dette medføre at empirisk data kan forsvinne (Englander, 2012).

For at intervjuene skulle gi best mulig resultat, ble det laget flere intervjuguider. Kun en intervjuguide hadde blitt for generelt, og det var nødvendig å justere spørsmålene i forhold til hvem som ble intervjuet. Kategoriene for spørsmålene var derimot de samme. Spørsmål som passet til en leder av en organisasjon passet for eksempel ikke til brukere av fritidskorte. Intervjuguiden er ett verktøy for å påse at nødvendige spørsmål blir stilt, og at formuleringen er egnet og tilpasset (Magnusson & Marecek, 2015, s. 46). Noen spørsmål kan virke invaderende og støtende. I dette prosjektet kan for eksempel spørsmål om personlig økonomi virke invaderende. Det er derfor til stor hjelp å ha en guide slik at intervjuet går som planlagt.

Intervjuguiden ble også testet, for å se om det var spørsmål eller formuleringer som var ugunstige. På denne måten kunne vi se om rekkefølgen på spørsmålene følte naturlige, og om hvilken tidsramme som var realistisk (Magnusson & Mareck, 2015, s. 70). I tillegg til å hjelpe til med selve gjennomføringen av intervjuet, øker den også kvaliteten på data som samles inn, da guiden er ett resultat av gjennomtenkt planlegging. På denne måten unngår man at det kommer mange irrelevante spørsmål og data. Dette øker validiteten på dataene som er samlet inn, noe som vil si at informasjonen som er samlet inn danner ett gyldig og relevant grunnlag for å svare på problemstillingen. Intervjuguiden som metode er også med på å øke reliabiliteten, noe som vil si at datainnsamling er hentet inn på en måte som gjør resultatet troverdig (Nordlund et al, 2019, s. 61).

Gjennomføringen av intervjuet startet med en introduksjon av oss selv og en kort presentasjon av prosjektet. Det er viktig at den som blir intervjuet forstår formålet med intervjuet, og bakgrunnen for prosjektet. Dette ble etterfulgt av informasjon om personvern og retten til å trekke seg når som helst (Magnusson & Marecek, 2015, s. 59). Denne informasjonen ble gitt muntlig og skriftlig, og ble signert av intervjuobjektet. Intervjuet ble gjennomført som ett 2 til 1 intervju, hvor en av oss styrte intervjuet og den andre hadde ansvar for referat. Det ble ikke brukt noen form for opptak under intervjuet, og det var derfor nødvendig at en ekstra person var med for å opprettholde kvaliteten på referatet. Intervjuers oppgave var å styre samtalen slik at alle spørsmål ble besvart, og tilpasse kommunikasjonen slik at samtalen ble naturlig og lystbetont.

Spørsmål kan svares på mange måter, og det er viktig at intervjuer følger med slik at samtalen ikke sporer av eller at samtalen river seg helt bort fra strukturen i intervjuguiden og data kan gå tapt. Ett intervju er ikke en "vanlig" samtale, og det er helt normalt at intervjuobjektet forventer at samtalen blir noe styrt av den som intervjuer (Magnusson & Marecek, 2015, s. 62). Avslutningsvis ble intervjuobjektene spurt om det var noe de ønsket å tilføye, om det skulle være noe de følte ikke ble skikkelige dekket av intervjuet. Intervjuobjektene ble takket og bedt om å ta kontakt dersom de lurte på noe.

3.0 Deskriptiv analyse av funn fra intervjuene.

Vi sendte ut spørsmål til ti utvalgte lag og organisasjoner i de tre aktuelle kommunene, med hovedvekt på Bømlo kommune. Ni av organisasjonene svarte positivt på forespørselen. Den tiende fikk vi ikke kontakt med. Vi hadde valgt ut reserveorganisasjoner om de skulle bli stort frafall, men disse ble ikke kontaktet. Videre vil vi skrive svarene og funnene vi har gjort oss uten videre tolkning fra oss.

Spørsmålene omhandlet fire kategorier. Erfaringer i innføringsfasen av fritidskortet, tilrettelegging for deltagere med ekstra utfordringer, barrierer generelt og rekruttering av medlemmer, da spesielt medlemmer med særskilte behov eller utfordringer. Det viste seg at svarene fra de ulike lagene samsvarte med hverandre, og at de hadde flere felles erfaringer.

3.1 Erfaringer i innføringsfasen av fritidskort

De fleste av informantene syntes det var litt vanskelig å sette seg inn i fritidskortet og den digitale løsningen, men de fleste har fått til å bruke de. Noen av de vi intervjuet gav tilbakemelding på at de hadde fått lite informasjon i innføringsfasen og synes ikke sidene var særlig brukervennlige. De mente blant annet at det var for mange steg for å få registrert et barn i ordningen. Vi fikk også noen tilbakemeldinger på at foreldrene har fått lite informasjon om fritidskortet, og mener det er en "uklar søknadsprosess". Andre var svært fornøyde og sa de både fikk tidlig og god informasjon, samt at de har god dialog med sin kontaktperson. Det var og noen foreldre som oppsøkte oss for å spørre om hvordan de skulle gå frem inne på nettsiden.

De fleste av organisasjonene gav tilbakemeldinger på at de ikke hadde fått med seg at man kunne huke av for at aktiviteten er tilrettelagt for f.eks. personer som bruker rullestol inne på nettsiden. Noen nevnte at denne funksjonen kom etter oppstart av nettsiden, og at de derfor ikke har vært inne i ettertid for å registrere dette. For mange av organisasjonene har fritidskortet medført merarbeid for administrasjonen. Flere nevnte at fritidskortet ikke er integrert i deres løsninger, noe som gjør det mer tungvint for de frivillige. Alle sa derimot at det er verdt ekstraarbeidet når de ser verdien av ordningen for barna.

Noen av organisasjonene nevnte at det kan fortsatt være en utfordring med kontingent fordi noen aktiviteter er dyrere enn andre. Flere av informantene vi snakket med, opplyste også da om et fond innad i organisasjonen som man som deltaker kan få støtte til for å dekke

resterende kontingent eller lignende. Fritidskortet kunne med fordel også omfattet mer enn kontingent, da det er mange andre utgifter i en aktivitet, ifølge enkelte informanter. Støtteordningene som finnes for organisasjonene, er ofte utformet som støtte til prosjekt i organisasjonen. Dette hindrer de i å søke støtte til den daglige driften, og man må derfor «lage» et prosjekt for å søke penger. Kvaliteten blir ofte dårlig på slike søknader, noe vi også har fått bekreftet fra Bømlo kommune.

Alle mener at fritidskortet hindrer stigmatisering av de barna som har dårlig råd, siden ordningen er universell. De fleste organisasjonene kommenterte at de synes det er en god ordning som gjør det lettere for de som trenger det, samt gir muligheter til de barna som ønsker å prøve flere aktiviteter. Flere hadde også inntrykk av at det er mange som benytter seg av tilbudet og de hører mye positive tilbakemeldinger om ordningen.

3.2 Tilrettelegging

Mange av informantene henviste til egne lag og organisasjoner for mennesker med funksjonsnedsettelse. Intervjuer rettet da fokuset litt over på generell tilrettelegging for alle, og ikke kun med søkelys på fysiske barrierer som f.eks. rullestolbrukere har. Nevnte eksempler på barn som kanskje trenger litt mer info første gangen, litt mer tid eller kun litt mer oppfølging i aktiviteten. Mange av informantene hadde ikke tenkt over dette i sammenheng med tilrettelegging og opplyste om at de ikke hadde konkrete tiltak eller planer rundt de som hadde disse behovene.

Det fleste sier at mye av tilretteleggingen avhenger av enkeltpersoners og foreldrenes innsats. Dessverre blir ofte tilretteleggingen hindret av manglende informasjon fra foreldrene om barnas behov, fremfor manglende vilje eller evne fra lagene sin side. Flere av organisasjoner har fortalt om opplevelser der barn/unge som har hatt behov for tett oppfølging av ulik type har blitt levert på aktiviteten uten at de er informert om det. Dette gjelder gjerne barn med det som kan kalles usynlige funksjonsnedsettelse.

Alle organisasjonene mener at de skal ha mulighet til å ta imot barn med ulike behov om de mottar informasjon i forkant. De mener og at det meste kan tilrettelegges for, hvis de får informasjonen på forhånd. Men de fleste av organisasjonene hadde lite faste systemer for hvordan ta imot barn og unge med utfordringer og få hadde tenk på kommunen som en mulig samarbeidspartner inn mot tilrettelegging. Alle nevnte at de istedenfor kommunen ville ha

henvendt seg til sine særorganisasjoner for å få løst dette. De fleste av organisasjonene er en del av en større organisasjon, slik at det er noe ressurser for de å hente der ved behov.

Mange nevner ressurser som ett behov ved tilrettelegging, da både i form av utstyr, personer og kompetanse. Det vil si at de fleste lagene nevner dette som en viktig faktor for å kunne tilrettelegge for barn og unge i aktiviteten.

Noen av organisasjonene har nevnt at de tror det finnes barn og unge som har forsvunnet ut av aktiviteten på grunn av manglende tilrettelegging. Dette er det ingen av organisasjonene som har tall eller bevis for at har skjedd, men det er flere som har nevnt dette uavhengig av hverandre.

Når det kommer til muligheten for å kategorisere aktiviteten som tilrettelagt for ulike gruppers behov i portalen aktiv-fritid.no, så blir denne i liten grad brukt av organisasjonene. Mange av de var ikke klar over at det var mulig å kategorisere dette. Flere skulle inn å se på det igjen.

3.3 Psykososiale faktorer

En av kategoriene organisasjonene kunne krysse av at de tilrettelegger for er “psykososialt”. Dette er et faguttrykk som vi i studentgruppen ønsket å finne ut hva de ulike informantene la i betydningen av ordet. Alle som ble intervjuet fikk derfor spørsmål om hvordan de forstår denne “merkelappen”. Det var ulik forståelse av begrepet, og noen visste ikke hva begrepet betydde. Flere av informantene forbandt begrepet med diagnosen ADHD eller barn som har ekstra utfordringer. Noen kommenterte at det kunne være personer som har utfordringer i det sosiale miljøet eller de som er mest krevende kan bli sett på som noen med psykososiale vansker. Dette gjorde vi for å legge vekt på språkbruken som barriere når man lager informasjon til foreldre og trenere uten helsefaglig bakgrunn.

Når dette spørsmålet ble stilt, var det flere av informantene som tok opp viktigheten av inkludering og det å tilpasse aktiviteten til barnet som ønsker å være med. Flere la stor vekt på dette i treningsmøter. De mener det er viktig å få tilstrekkelig informasjon fra foreldrene om barnets behov, slik at de kan forberede seg til å ta imot barnet på best mulig måte. Noen mener at enkelte foreldre kan “holde tilbake” informasjon angående barnets vansker i “frykt” for at hen skal bli ekskludert fra aktiviteten eller blir sett på som annerledes. Mange nevner også at det er vanskelig å svare på spørsmålet fordi de ikke har erfaringer på dette området.

Det blir kommentert flere ganger at det er ønskelig med ulike typer kurs angående hvordan de kan håndtere slike situasjoner, dersom de skulle oppstå, på best mulig måte. I samme stund blir det også nevnt at man ikke kan tvinge de frivillige, selv om det er et sterkt ønske fra ledelsene i organisasjonene. De mener det derimot er viktig med gode trenere som kan sikre inkludering og et godt miljø innad i aktiviteten.

3.4 Andre barrierer

Fritidskortet er laget for å fjerne medlemskontingent som barriere i å delta i fritidsaktiviteter. Vi i studentgruppen ønsket også å se på om det er andre barrierer som kunne hindre deltagelse. Fra intervjuene vi hadde med de ulike organisasjonene var det barrierer som språk og kommunikasjon, mangel på kunnskap og fagkompetanse i tilrettelegging i aktiviteter, resultatorienterte medlemmer i og rundt aktiviteten og ordning med støttekontakter i aktivitetene som kom frem. Vi vil forklare de ulike barrierene som ble nevnt i intervjuene nærmere under.

3.4.1 Språk og kulturforskjeller

Det som kom frem i intervjuene var at mange av organisasjonene opplevde utfordringer knytt opp mot språk og kommunikasjon, da helst mot foreldrene. Barna hadde stort sett ikke de samme problemene som foreldre med annet morsmål, og i flere tilfeller fungerte barna som tolker for foreldrene. Kulturforskjeller kunne og være grunnen til at det ofte var vanskelig å få fremmedspråklige foreldre med på dugnader, kjøring av barna i forbindelse med aktiviteter andre steder og større tilstillinger. Noen nevnte også at hvis man fikk mødre mer involvert og engasjert i aktivitetene, var det lettere at barna ble med på aktiviteter, og frivilligheten økte med tanke på dugnader, større tilstelninger og lignende. Vanskeligheter i forhold til informasjon som kun er på norsk er en utfordring for foreldre sier enkelte lag og organisasjoner. Noen lag og organisasjoner syntes det var vanskelig å veilede barn og foreldre når språket og det å forstå hverandre er vanskelig. Flere av organisasjonene ønsket å få ordnet oversettelse av informasjonen de trenger å gi ut til medlemmer med annet morsmål. Lag og organisasjoner mener at fritidsaktiviteter er en god integreringsplattform.

3.4.2 Støttekontakter

Det er flere unge i de tre kommunene som har støttekontakt. Støttekontakten er da knytt opp mot det enkelte barnet, og følger barnet på de aktivitetene som barnet ønsker å delta på. Studentgruppen kom med forslag om at organisasjonene kunne ha støttekontakter, ansatt av kommunen på lik linje med vanlige støttekontakter, bare at de var knytt opp mot idrettslagene og ikke enkeltbrukere. Dette kunne være en løsning for å ha en fast person i idrettslagene som foreldre og medlemmene kunne kontakte om de har behov for ekstra tilrettelegging av ulik grad. Da ville støttekontakten ha god kjennskap til aktivitetene og hva som er mulig av tilrettelegging, noe en ordinær støttekontakt ikke vil ha samme mulighet til. I tillegg vil man ha en eller flere personer som har taushetsplikt og som kan kurses i ulike problemstillinger angående tilrettelegging både fysisk og psykisk, og hvordan man håndterer dette. Denne ordningen syntes mange av idrettslagene var interessant. Mange mente det kunne gi både lag og organisasjoner trygget, men også foreldrene til barn med ulike behov. Utfordringen med dette som noen vi intervjuet hadde, var hvis støttekontakten ble syk og hadde fravær.

3.4.3 Fagkompetanse

Da trenerne stort sett ikke har helsefaglig bakgrunn, er relevant bakgrunn/utdanning som omhandler tilrettelegging for barn med spesielle behov en mangelvare i organisasjonene. Trenere er ofte foreldre eller frivillige med ulik yrkesbakgrunn. Dette kan medføre at tilretteleggingen blir mangelfull eller feil, selv om den blir gjort i beste mening.

Manglende kunnskap om vansker knytt opp mot barn med utfordringer kan også være et hinder for tilrettelegging og deltagelse. Som det ble nevnt av flere, så er det lastebilsjåføren, rørleggeren eller kontorarbeideren som håndterer barna i aktivitetene, mens på skolen er det fagpersonell med utdanning. Det kunne derfor være vanskelig for aktivitetslederen å vite hvordan man skulle håndtere enkeltsituasjoner som kan oppstå. Mange påpekte derfor at kursing fra fagfolk kunne være til god hjelp. Her påpekte mange også at samarbeidet med foreldrene var veldig viktig. Noen lag og organisasjoner ønsket et bedre samarbeid med kommunen i forhold til kursing innen tilrettelegging for barn med ulike behov av trenere og ledere. Det var stor enighet i at det er lettere å tilrettelegge for fysiske vansker enn psykiske vansker.

3.4.4 Resultatorientert

Resultatorienterte trenere, foreldre og barn ble også trukket frem som et hinder for at alle kunne være med. Mange ønsket å vinne, og derfor kunne det å ha med barn med utfordringer bli sett på som et hinder for flertallet sin suksess. Mange av intervjuobjektene snakket om at det å ha spesielle lag for barn med ulike behov kan være bra, men at alle barn og unge skal være velkommen i fritidsaktiviteter uansett utfordring.

3.4.6 Transport

En annen barriere som ble nevnt var transport. Manglende tilbud om kollektivtransport er en barriere for barn og unge, kanskje spesielt ungdommer. Rutetidene på kollektivtransporten er ugunstig for ungdommer til å kunne komme seg til og fra. Noen av ungdommene uttrykte mangel på kollektivtransport spesielt på kveld. De fleste blir kjørt av foreldrene til og fra aktivitetene.

3.4.7 Samarbeid med foreldre

For noen av organisasjonen vi intervjuet, sa de at det var for høy terskel for foreldre til å kontakte lag og organisasjoner om utfordringer og tilrettelegging barnet har behov for. Ofte fikk ikke trenere informasjon om ulike behov før barnet hadde vært med i aktivitetene en god stund, eller etter at barnet har sluttet på aktiviteten. Ofte fikk de høre om utfordringene av andre parter og ikke foreldrene. Mange mener og ønsker bedre kommunikasjon med foreldre som har barn med ulike behov. De mente at foreldre til disse barna kunne være en barriere for at de deltok på ulike fritidsaktiviteter, men at det også kan handle om at foreldre trenger trygghet til å sende barna sine på fritidsaktiviteter. Det er en sårbar ting for foreldre med barn og unge at de har ekstra behov og utfordringer. De vil at de skal være sånn som de andre og tilhøre et fellesskap. Flere lag og organisasjoner mener at terskelen og åpenheten rundt det at foreldre kontakter trenere og ledere for en aktivitet, at barnet har utfordringer er blitt mye bedre, men at det fortsatt er en vei å gå. Noen andre utfordringer var i form av at noen foreldre leverer barna og drar, at de ikke informerer om utfordringer som kan være en ekstra belastning for en evt. trener, eller dersom de er svært opptatt av resultater og ikke "godtar" at de ulike deltakerne kan ha forskjellige hindringer.

3.4.8 Fremtiden

Når vi spurte organisasjonene om fremtiden, var det stor enighet i at de ønsket å bli et samlingspunkt som omhandlet mer enn bare aktiviteten de drev med. Mange mente også at det å involvere mødre i aktivitetene var en viktig nøkkel til å få til dette. Flere lag og organisasjoner ønsker å gi flere tilbud om kursing til trenere og ledere av fritidsaktiviteter, men at det kan være vanskelig, da man ikke kan pålegge merarbeid hos frivillige.

Et bedre samarbeid med kommunen i forhold til tilrettelegging for barn med ulike behov og i forhold til muligheter for kursing å at ledere kan tilegne seg mere kunnskap om hvordan man håndterer fysiske og psykiske utfordringer hos barn og unge. En såkalt ressursbank fra kommunen var ønskelig fra flere lag- og organisasjoner. Lag og organisasjoner ønsket også å jobbe videre med å skape godt samarbeid mellom foreldre og lag- og organisasjoner der barna er medlemmer.

4.0 Vurdering fra studentene

Ut fra det som kom frem under intervjuene, ble det klart at det var noe forskjeller på mengde og kvalitet på informasjonen når det gjaldt fritidskortet. Dette kan det være flere årsaker til, som for eksempel organisasjonenes oppbygging eller de forskjellige kommunenes informasjonsformidling. I et samarbeid, slik som det har vært mellom Bømlo, Stord og Fitjar bør informasjonen ha samme kvalitet når det gjelder form og innhold. De som rapporterte at de hadde fått god innføring og god informasjon underveis, var mer positive til fritidskort ordningen i sin helhet. Det vil si at de var mer positive til alt det andre rundt fritidskortet (som aktivitetforalle.no), enn at det kun var en positiv økonomisk ordning.

Organisasjonene som arrangerer fritidsaktiviteter, etterlyser også informasjon i forhold til behov for tilrettelegging. Dette gjelder nødvendigvis ikke kun fra kommunenes side, men også foreldrene. De er redde for at foreldre nøler med å melde barn med ekstra behov for tilrettelegging inn i klubbene. Økt samarbeid med foreldre kan skape bedre tilrettelagte tilbud, som kan hindre frafall og øke trivsel. Kommunen kan ha et generelt mål om å minske sosiale barrierer, slik at folk opplever mindre stigmatisering når de spør om hjelp. Enten det skulle være psykisk, fysisk eller økonomisk.

I henhold til kompetanseutvikling, har svært få av fritids organisasjonene tenkt på å bruke kommunen som en ressurs. De fleste har holdt seg innenfor egen organisasjon, for eksempel

Norsk fotballforbund. Majoriteten av intervjuobjektene stiller seg svært positivt til tanken om at kommunen kan tilby kompetanse og personell. Dette er særlig fordi mye av personalet de har deltatt på frivillig basis, og kan ikke pålegges noen form for kursing eller kompetanseutvikling. Og at det i noen tilfeller er barn eller unge som de rett og slett ikke har kompetansen til å ivareta på en god måte, refererer da til ide om at kommunen stiller, men en form for støttekontakt.

På nettsiden Aktivitetforalle.no er det mulig å kategorisere aktivitetene tilrettelagt for ulike utfordringer, som «rørslehemming», «synshemming», «utviklingshemmet» mm.

Undersøkelsen vår viste at ikke alle organisasjonene var klar over eller brukte denne muligheten til å vise at de tilrettelegger for menneske med ulike utfordringer. Dette kan i seg selv være en barriere, da ungdom og foreldre som leter etter tilrettelagte aktiviteter for sine utfordringer ikke finner aktiviteter tilrettelagt for seg, og dermed får et inntrykk av de ikke finnes tilbud for dem. Vår anbefaling er derfor at kommunen vurderer om denne kategoriseringen skal videreføres eller om dette kan gjøres på en annen måte, for eksempel informasjon om tilrettelegging generelt og hva for muligheter som finnes.

5.0 Tanker om videre arbeid

Først vil vi som studentgruppe si at vi er imponert over arbeidet som er lagt ned i Bømlo kommune med tanke på frivillig arbeid, og hvor stort fokus dere allerede har på frivillige organisasjoner og aktivitetene de tilbyr. Vårt inntrykk er at mange kommuner har mye å lære fra hvordan dere arbeider. Når det er sagt så viser arbeidet vårt at det fremdeles er noe å ta tak i med tanke på søkelys på tilrettelegging for personer med utfordringer. Hvert år blir det født ca 2000- 3000 barn med nedsatt funksjonsevne. Barn med funksjonsnedsettelse er som alle andre barn, og de har de samme behovene for omsorg, kommunikasjon og samvær. Ifølge nevrologisk kunnskap vet vi at de første ti-tolv årene er ekstra viktige for nevrologisk utvikling og livslang læring (Eriksen, 2014). Å involvere alle brukergruppene i fritidsaktiviteter er derfor viktig ikke bare på kort sikt, men også med tanke på hele livsløpet. Med dette i tankene ønsker vi å sette søkelys på fem tiltak:

5.1 Fritidskortet

Fritidskortet har vært et prøveprosjekt, som etter all sannsynlighet blir avviklet som en nasjonal ordning fra sommeren 2022. Dette tiltaket synes vi som studenter er et såpass godt tiltak at kommunen bør videreføre det lokalt i en eller annen form. Medlemskontingent kan være en stor barriere for å delta i aktiviteter, og om økonomien er anstrengt, er det ofte fritidsaktiviteter som må vike for andre utgifter. Fritidskortet ble gitt til alle mellom 6 og 18 år, uten at man trengte å søke om det eller bli vurdert økonomisk for å få det. Dette medførte at brukarene ikke ble stigmatisert av de andre ungene, nettopp på grunn av at alle som spurte fikk. Dette ser vi i studentgruppen på som en av de store fordelene med ordningen. Når det er sagt så fikk vi tilbakemelding fra organisasjonene om at det er mange andre utgiftsposter for deltagerne i aktivitetene enn bare medlemskontingent. Man må ha treningstøy, fotballsko eller turutstyr. Et ønske var derfor at ordningen ble utvidet til å dekke andre utgifter enn bare kontingenten. Flere av organisasjonene har egne fond som skal kunne brukes for å hjelpe medlemmene med utstyr eller kontingent om det skulle bli behov for det, men dette hjelper ikke dem som ikke allerede er medlem i lagene. Å lage en ordning som dekker dette behovet, en ordning med bruktbuikk for sportstøy, en byttedag eller ordning der kommunen kan støtte lagene med utstyr for de som trenger det, med en lavterskel søknadsprosess, ser vi som studenter som et viktig tiltak fremover.

5.2 Informasjon

Som nevnt tidligere kan det se ut som det er en manglende kommunikasjon mellom foreldrene og idrettslagene om behovet for, og hva som er mulig, med tanke på tilrettelegging.

Tydligere informasjon om viktigheten for informasjon om eventuelle utfordringer mellom foreldre og de som skal tilrettelegge aktivitetene er viktig. Dette kan med fordel informeres i forum der man treffer mange foreldre samtidig, for eksempel informasjonsmøter på skolen når klassene starter opp om høsten. Barn sine sosiale arenaer foregår ikke bare i skoletiden, og dersom man blir ekskludert fra fritidsaktiviteter utenfor skolen, vil dette også virke inn på hvordan man interagerer med medelevene i skoletiden. Man kan derfor si at hva som skjer utenfor skoletiden, også er av interesse for skolen, og derfor burde være et område skolen burde være behjelpelig med å informere om. Både med tanke på hva for tilbud som finnes der ute, når aktivitetene foregår og spesielt dette med muligheter for tilrettelegging.

5.3 Kompetanseheving

Mange av idrettslagene og organisasjonene meldte tilbake på at kompetansen i organisasjonene kunne være mangelfull med tanke på hvordan man møter barn som for eksempel er utagerende eller har vansker med det sosiale samspillet. Som de fleste vet blir man bare bedre i noe om man trener seg på det som er vanskelig, og skal man bli flinkere sosialt, må man trene på også dette. Vi i studentgruppen mener derfor at kommunen vil ha stor nytte av å tilby kurs eller en annen form for kompetanseheving av de frivillige, slik at de bedre vil kunne ivareta de med ekstra behov når de ønsker å delta på aktiviteter på fritiden. Om kommunen kunne kommet med en handlingsplan som lagene og de med utfordringer kunne gått igjennom for å lette deres introduksjon til fritidsaktiviteter, med oppfølging dersom det er behov for det, vil vi tro at dette kunne medføre at mange letter vil finne en aktivitet de føler seg trygg i. Ofte er det små ting som skal til for at noen våger å ta skrittet inn i en fritidsaktivitet, både som barn og som foreldre til barna.

5.4 Støttekontakt

De frivillige organisasjonene drives av nettopp frivillige. De er ofte med fordi de har egne barn som holder på med aktivitetene, og interessen deres er ofte knytt opp mot aktiviteten til egne barn. Å legge for mye arbeid eller ansvar på de som bruker av sin egen fritid, ofte uten noen form for kompensasjon, kan lett føre til at det blir vanskeligere å rekruttere frivillige. Spesielt om man legger ekstra byrde på vekta, med å pålegge de ekstra kurs og kompetanseheving for å ta seg av andre sine barn, spesielt barn med ekstra utfordringer. Ofte krever slike barn full oppmerksomhet, og dermed kan egne barn komme i andre rekke. Dette fører lett til at man trekker seg som frivillig, da det ikke var dette man så for seg. Studentgruppen ser derfor for oss at en frivillig kontaktperson i idrettslagene, som selv ønsker å fokusere mere på denne deltagergruppen, kunne få en kompensasjon fra kommunen. I praksis hjelper de kommunen med å gi en utfordrende gruppe et fritidstilbud, et tilbud som kommunen ofte må betale dyrt for skal de få det et annet sted. Vi ser derfor for oss at en form for støttekontaktordning, der kommunen betaler støttekontakten, men støttekontakten er knytt opp mot en idrettsaktivitet eller et idrettslag istedenfor en enkelt bruker, kunne være en god løsning. Da får man færre personer man må gi kompetanseheving, man får en kortere informasjonsvei inn i lagene, og foreldrene får en person som har satt seg inn i problematikken de kan henvende seg til når barna vil starte med en aktivitet eller det oppstår problemer underveis i aktivitetene. Ifølge undersøkelsen vår er dette også en løsning som

organisasjonene kan se for seg som en god løsning. Det er selvsagt noen utfordringer med en slik løsning, for eksempel vil medlemmene med utfordringer være sårbare for sykdom blant støttekontaktene, og kanskje kan det bli vansker å finne støttekontakter med rett interesse, men om man rekrutterer internt i lagene tror vi dette kan være en løsning.

5.5 Ressursbank

Kommunene innehar mye kompetanse når det kommer til barn med spesielle behov og har mange godt kvalifiserte og godt utdannede menneske som på en eller annen måte kunne vært tilgjengelig for borgerne gjennom et felles kontaktpunkt for organisasjonene og de som er medlemmer der. Her kunne de fått informasjon om- og hjelp til -kompetanse, spesialtilpasset utstyr, spesielle støtteordninger for ulike brukergrupper og ekstra personell. Dette kan dette bli mye for lagene å holde oversikten på selv. Vi i studentgruppen foreslår derfor at det opprettes en ressursbank, der de ulike lagene og medlemmene, men også de foreldrene som ikke er knyttet til noen idrettslag, kan henvende seg og få råd og veiledning. Dette bør være et lavterskeltilbud slik at ressursbanken i seg selv ikke blir en barriere.

6.0 Avslutning

Gjennom dette prosjektet så har vi sett på hvordan fritidskortet har blitt tatt imot ute i noen av organisasjonene som tilbyr aktiviteter til barn og unge i Bømlo, Stord og Fitjar. Med hovedvekt på Bømlo. Vi ser at mange er fornøyde med fritidskortet, og ønsker at dette kunne fortsette. Dette har vært en spennende prosess for oss i gruppa å jobbe med, vi har lært mye om viktigheten av frivillig arbeid inn mot våre fremtidige yrker. Vi ser at de frivillige er en viktig bidragsyter inn mot det forebyggende helsearbeidet for barn og unge, derfor ser vi verdien for det offentlige å styrke det offentlige

Studentgruppen har sett pris på å få lov til å være i praksis i Bømlo, det har vært lærerikt og givende. Vi vil takke Lene som kontaktperson, uten henne og hennes smittende engasjement så hadde vi nok ikke fått gjennomført et så bra prosjekt.

Litteraturliste

Bufdir. (2021, November 2). *bufdir.no*. Hentet fra <https://bufdir.no/Familie/fritidskortet/>

Eriksen, T. B. (2014). *Fysisk aktivitet og nedsatt funksjonsevne i barnehage og skole*. Universitetsforl.

Helsebiblioteket. (2016, 07. Juni). *Kvalitativmetode*. Helsebiblioteket.

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/kritisk-vurdering/kvalitativ-metode>

Magnusson, E., & Marecek, J. (2015). *Doing interview-based qualitative research : a learner's guide* (1st ed.). Cambridge University Press.

Regjeringen. (2016, 7. Juni). *Fritidserklæringen*. Regjeringen.no

https://www.regjeringen.no/contentassets/42fc032208724215886755da5d165f1e/folder_fritidserklaeringen.pdf